

קניא יני

פעם בשנה מתברר מדוע דרוש העולם הזה — מדוע אין תחליף לשבועון המסויים, ואיזה תפקיד חיוני הוא ממלא. לפני כמה חודשים זה התברר בפרשת-לוינסון. אחרי שכל העיתונים קשרו קשרי-השתקה, בגלל סיבות כלכליות מפקפקות ביותר, שבר העולם הזה את הקנוניה. הוא פירסם את העובדות, ובמהלך סידרת-גילויים אחרת ובלתי-נרתעת, חשף את המצב כמקרה-הכוח הפוליטי-כלכלי החשוב ביותר במדינה. בשבועיים האחרונים זה התברר בפרשה שהיא בעלת חשיבות לאומית חשובה לאין שיעור יותר, מפני שהיא נוגעת לשורשי קיומנו המוסרי והביטחוני.

מי נתן את הפקודה
ביום החמישי בערב, ה-12 באפריל, סיקרה ענת סרגוסטי, הכתבת-צלמת שלנו, את כינוס מרכזי מיפלגת-העבודה, כאשר

בשעה 5 בבוקר היא היתה עדה להתפרצות אנשי-צה"ל לאוטובוס, וצילמה את המתרחש. בין השאר צילמה חוליה של אנשי-צה"ל, בפקודת קצין בכיר שהובילה את אחד החוטפים ושנבלעה בחשכה.

כאשר נגמר הכל, חזרה סרגוסטי הביתה, קיוותה לישון אחרי ליל-שימורים. היא שמעה את ההודעה ברדיו, שבה נאמר כי שני חוטפים נהרגו בעת ההסתערות, ושני חוטפים נלכדו. היא היתה בטוחה שיש במצלמתה סרט שבו תמונות המראות חוטף חי ובריא, הפוסע על רגליו, והמובל על-ידי חיילים.

תחת ללכת לישון, היא פיתחה את הסרט וקראה לי. הגרלנו את התמונות ולא נותר ספק: התצלומים הראו אדם המובל על-ידי חיילים. יחד עם עדותה של ענת סרגוסטי, היתה זאת עדות חותכת לכך שהחוטף הזה נהרג אחרי שנלקח בשבי. באותו הזמן שמענו את הידיעה ברדיו, שכל ארבעת החוטפים נהרגו.

עונש מוות

זה היה החשד שהצטייר לנגד עינינו, כאשר ניגשנו לערוך את גליון העולם הזה הנושא את התאריך 16.4.84. הוא היה אמור לכלול את היסודות הבאים:

- שער קירמי, שהראה תצלומים של האירוע וכותרת עוברתית יבשה: "חטיפת האוטובוס".
- דיווח עוברתי יבש של ענת סרגוסטי, על פני שלושה עמודים, תחת הכותרת "רם באוטובוס". דיווח זה צונזר רק במעט.
- הצנזור מחק פרטים בעלי אופי ביטחוני מסויים, ולא היה לי יוכוח עקרוני עימו על כך.
- שני תצלומים, שהראו את החוטף השבוי, כשהוא מובל על-ידי חיילי צה"ל, כשלידו סוסע קצינו המחזיק בידו אקדח שלוף.

אם אתה בעל כושר-אבחנה, יכולת להבין את הרברים גם לאור הקטעים שלא צונזרו. **בין השאר:**

השבוע התקבלו החלטות בעלות משמעות נוראה, מבלי שהציבור הבין זאת. ... עונש מוות. נראה כי שמיר ועמיתיו בממשלה החליטו שמול גל גואה חרש זה של פיגועים, שנועד להפגין את יכולתם של האירגונים הפלסטיניים לנהל מלחמה-זועירה גם בלי נסיס טריטוריאלי בלבנון, עליהם לנקוט אמצעים חרישים. (ההמשך צונזר).

...כפי שהודיע שמיר בראיון טלוויזיוני: הוחלט לדאוג לכך ששום מחבל לא ייצא חי מפיגוע. חזר על כך משה ארנס: שום מחבל לא יישאר בחיים. ... פידאיון היודעים כי גורלם נחרץ, וכי חייהם לא יינצלו כשום מיקרה — לא יהיה להם שום מניע לחוס על חיים ישראלים. כל פיגוע יהפוך או למעשה-טבח הררי, ובמיקרה של השבוע: אילו ידעו על כך חוטפי האוטובוס, היו רוצחים את כל יושבי.

ספק אם יצחק שמיר ומשה ארנס, שני הקנאים החייכניים, הם בעלי רמת-השיקול המתאימה כדי לקבל הכרעות כאלה, ואם הם הבינו את מלוא משמעות ההחלטה. ...כאשר מתקבלות החלטות כאלה על-ידי שילטון כושל וקנאי, ערב בחירות, הן עוללות לגרום לאסון. **עד באן** הרברים. כאשר נכתבו, לא נשמע אף קול אחד בארץ כולה — לא של עיתון ולא של פוליטיקאי, שהעז לקום ולומר את האמת.

חזן המעולם הזה. בעיקבותיו העז כתב ניו-יורק טיימס בירושלים, דיוויד שיפלה, לרמוז בדיווח לעיתוננו כי קיים תצלום המטיל ספק בגרסה הרישמית לגבי מות החוטפים. שיפלה לא ידע על קיום התצלום שלנו, וגם לא התעניין לדעת מה טיבו של הכתם הלבן הגדול בעולם הזה. אבל הוא ידע כי בידי הצהרון חדשות יש תצלום. המראה בכיורר את אחד החוטפים, והוא הסתמך על עובדה זו.

אזהרה מפני בג"ץ

בסך הכל קיימים שלושה תצלומים, המוכיחים את העובדה ששני חוטפים נלכדו כשהם חיים ושלמים: **התצלום של העולם הזה**, המראה את החוטף סוכחי אבוג'אמע, בן 18. **תצלום של מעריב**, המראה את אותו האיש. **התצלום של חדשות**.

החוק מחייב מינוי חוקר-מיקרה-מוות. הצדק תובע מינוי ועדת-חקירה ממלכתית. תחת זאת מונחה ועדה שהיא בדיחה

אחרי הפירסום בניו-יורק טיימס, החלה בארץ חרושת של הכחשות — כולן שיקריות. הטענה העיקרית בשלב זה היתה שהתצלומים מראים נוסעים תמימים, שנחשדו כרגע הראשון כחוטפים. היתה זאת טענה מגוחכת בעליל, אך היא התקבלה על-ידי כתבים תמימים, עד שהבינו כי היא אבסורדית. **שהרי אם האנשים בתצלום הם ישראלים חיים, היה כדאי לפרסם את התמונות כדי להפריך את החשדות. ניתן היה לזהות את הישראלים המוסיעים בתמונות, לפרסם את תצלומיהם ליד התצלומים ממקום האירוע, ובכך לשים קץ, אחת ולתמיד, לחשדות.** על סמך טענה זו ביקשתי את היועץ המישפטי שלנו, אמנון ויכרני, להגיש לבית-המישפט הגבוה לצדק עתירה נגד שר הביטחון, הרמטכ"ל והצנזור הראשי, כדי שבית-המישפט יורה להם לבטל את איסור-הפירסום. כנדרש, פנה ויכרני תחילה באזהרה רישמית לצנזור הראשי, עם העתק ליועץ המישפטי לממשלה. **רוז לשוונה:** הנדון: מרשי, שבועון העולם הזה.

הצנזורה ספלה את שני התצלומים האלה ואת הכותרות שהסבירו את תוכנם, ובלית ברירה נשאר עמוד 7 של הגליון כשהוא כמעט ריק. ● רשימה במדור במדינה / העם. תחת הכותרת "נתיב הרמים", שצנזורה כחלקה. את הרשימה הזאת כתבתי בעצמי.

נדע לה כי זה עתה נחטף אוטובוס בדרך לאשקלון. היא הודיעה על כך למערכת ומיהרה בגפה במכוניתה, בעיקבות האוטובוס החטוף. כהגיע לאזור ההתרחשויות, ליד מחנה-הפליטים נוצייראת, כ-10 קילומטרים מדרום לעזה, היא התקרבה בדרכים עקלקלות עד למרחק של כמה עשרות מטרים מהאוטובוס החטוף.

- (1) לאישור הצנזורה נמסרה הכתבה "רם באוטובוס". הכתבה אושרה בחלקה ונפסלה בחלקה.
- (2) הכתבה עוסקת בפרשת חטיפתו של אוטובוס כקו תל-אביב-אשקלון, ובעיקר היא מתרכזת בחילוף בניה-הערוכה, ולכיתות/הריגתם של חוטפי-האוטובוס.
- (3) בעיקר נפסלו שתי תמונות המראות, לכאורה, אחד שניים מן החוטפים מובלים מן האוטובוס על-ידי אנשי-הביטחון.
- (4) כידוע, נמסר מלכתחילה כי שניים מן החוטפים נלכדו בחיים ושניים אחרים נהרגו במהלך מיבצע-החילוץ.
- (5) התמונות מלמדות, לכאורה, כי אחד או שניים מן החוטפים, נהרגו אחרי תום המיבצע ואחרי שהניחו את נשקם והיו כמישמורת אנשי-הביטחון.
- (6) הפרשה פורסמה בהרחבה בעיתונות-יחזף, והועתקה בעיתונים ישראלים. בין היתר דווח, על-פי מקורות-יחזף, כי אחד המובלים מן האוטובוס וזהה באופן ודאי על-ידי מישפחתו כמי שהשתתף בחטיפה, ונאמר עליו כי נהרג במהלך החילוץ.
- (7) פסילת התמונות אין לה מאומה עם ביטחון-המדינה או עם אינטרס אחר המוגן על-ידי מוסדות הצנזורה.
- (8) באם נעשה מעשה-נבלה והומת מחבל, אחרי שהניח את נשקו ונמסר למישמורת, אין זה מתפקידה של הצנזורה למנוע מידע זה.

הוצאה לחורג